

EVERTZ ARNESSON - FÖRFATTARE

BARNDOMSDRÖMMEN SOM BLEV VERKLIGHET



DAN LÖNDBLOM VT 1978

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DEL I

Inledning	sid 1
Evertz Arnesson - barndomen	sid 2
Evertz Arnesson - beredskapen 1938 - 1946	sid 4
Evertz Arnesson - från sergeant till författare 1946 - 1972	sid 6
Evertz Arnesson - författare 1972 -	sid 8
Evertz Arnesson - uttalanden	sid 9

DEL II

Introduktion till Evertz Arnessons författarskap	sid 10
Historiska romaner	sid 11
Beredskapsromaner	sid 14
Växjöromaner	sid 17
Samtidsromaner	sid 23
Thriller	sid 25

DEL III

Annotationer	sid 26
Upplageuppgifter + Antal utlån vid biblioteken 1975	sid 30
Källförteckning	sid 31
Förteckning över Evertz Arnessons romaner, uppsatser och noveller	sid 33
Noter	sid 34

INLEDNING

När Evertz Arnesson debuterade 1960 med den historiska romanen Kapellanen stod följande att läsa i en recension i Nya Wermlands-Tidningen:

"Evertz Arnesson är debutant och man har svårt att avgöra om han är fågel eller fisk, om han är ung eller gammal, studerad eller självlärd hembygdsvårdare eller varför inte rent av pensionsmässig präst som på gamla dagar satt igång att söka äventyret det förgångna." 1)

Våra litteraturlexikon kan dementera prästteorin men några utförligare upplysningar om personen Evertz Arnesson kan man inte påstå att de ger. För att få reda på födelseår och födelseort, föräldrarnas namn samt att Evertz varit anställd inom affärsvärlden krävs både Svenskt författarlexikon och Litteraturlexikon: Svensk litteratur under 100 år..... 2)

Denna uppsats, som utgör ett specialarbete i ämnet Litteraturorientering vid Bibliotekshögskolan i Borås, har som målsättning att ge en bild av personen och författaren Evertz Arnesson. Vidare att presentera, annotera och i någon mån analysera hans romaner samt förteckna övrigt av honom publicerat material. Slutligen förekommer också några tidningskritikers syn på vissa avsnitt i författarens romanproduktion som jag funnit angeläget att redovisa.

Förutom romanerna består huvuddelen av mitt arbetsmaterial till denna uppsats av tidningsintervjuer och tidningsrecensioner. Allt detta tillsammans med övrigt väsentligt material förtecknas i en källförteckning. (Se innehållsförteckningen).

Jag har valt att dela in uppsatsen i tre huvudavdelningar. I den första behandlas personen och författaren, i den andra presenteras och i viss mån analyseras romanerna och i den tredje delen finns noter, romanannotationer, upplageuppgifter, utlåningsstatistik samt källförteckning. I den sista delen finns även en samlad förteckning över Evertz Arnessons litterära produktion.

Slutligen vill jag bara påpeka att upplageuppgifterna som lämnas i uppsatsen skriftligen har tillsänts mig från bokförlaget Tiden medan de uppgifter som gäller bokförlaget Plus har delgivits mig vid telefonsamtal med förlaget hösten 1977. Sveriges författarfond har också lämnat sin information om Arnessons utlåningsfrekvens vid våra bibliotek vid ett telefonsamtal 1977-12-13.

EVERTZ ARNESSON - BARNDOMEN

Det hela började i Småland, närmare bestämt i Växjö. Där fick Ivar och Hulda Arnesson den 5 november 1917 en son som döptes till Evertz Ivar Arnold. Namnet Evertz är således ett av hans dopnamn även om det stavades med ett s i dophandlingarna.³⁾ (Jag nämner detta därför att många tror att författaren för att verka originell har lagt till ett z till det vanliga namnet Evert men så är inte fallet).

Hans far fick på äldre dagar titeln arbetsförman men var under större delen av sitt verksamma liv en vanlig arbetare utan några förmanssysslor. Evertz kom tillsammans med två syskon att växa upp i en familj tillhörig arbetarklassen som hade det materiellt fattigt och så gott som helt saknade kulturella inslag eller traditioner. I skolan var hans bästa ämne inte oväntat svenska och hans uppsatser blev ofta de som läraren läste högt ur för klassen.

När Evertz var i 11-12 årsåldern tog han med sig några av sina noveller till en tidning, Växjöbladet, och försökte få en del av vad han skrivit publicerat. Han möttes med kalla handen men fick rådet att återkomma när han erövrat den vita mössan. Förbittrad över denna motgång rev den försigkomne ynglingen sönder sina noveller och lät bitarna skingras för vinden. Växjöbladet missade därmed tillfället att gå till litteraturhistorien som det forum som först uppmärksammade och publicerade den blivande författaren.

Nu blev det i stället Hemmets Veckotidning som fick den äran genom att den publicerade en novell av Evertz Arnesson. Novellen skickade han in till en pristävling när han var i konfirmationsåldern. Priset i tävlingen, förutom att se sitt alster i tryck, bestod av ett bokpaket à 15 kr. Tidningen glömde dock bort att skicka det till Evertz så han blev tvungen att skriva och påminna dem om sina innestående fordringar.⁴⁾

Redan som mycket ung hade Evertz tankar på en framtid som författare och han kunde vid promenader på Växjös gator säga till sig själv: "en dag skall du gå här som författare."⁵⁾ Denna dröm att någon gång bli författare hade alltså en fattig arbetarpojke i sin ungdom i Växjö och sannolikheten att den skulle gå i uppfyllelse var inte särdeles stor. Det tog närmare trettio år innan han kom ut med sin första bok och ytterligare tio år innan barndomsdrömmen att promenera på Växjös gator som författare gick i uppfyllelse men då var det en lycklig man som skrev ned följande:

"Hösten 1970, före bokhandlarträffen på Stadshotellet, tog jag en halv timmes permission och gick för mig själv den sena triumfens väg. Hur många får uppleva att på det sättet se sin barndoms drömmar förverkligade? En nåd."⁶⁾

Liksom de flesta arbetarbarn på den tiden fick Evertz börja förvärvsarbete efter endast några få år i folkskolan. Naturligtvis upplevde han det som orättvist att tillgång till pengar i stället för begåvning ofta avgjorde vilka som skulle få studera vidare och han tar upp problematiken i sina böcker.

Evertz började arbeta först som springpojke i olika branscher, slakteri, guldsmedsverkstad, speceriaffär och i en järnaffär. Så småningom fick han anställning som järnhandelsbiträde och expedit på Eskilstunaboden och bl a de erfarenheter som gjordes i denna miljö återkom i hans första Växjö-roman, Bak hängbjörkens slöja, 1970. I den fick huvudpersonen Henrik anställning som springpojke på Eskilstunaboden för sex kronor i veckan och initierat och livfullt skildras springpojakens strapatser. Henrik skulle som ett av sina första uppdrag leverera räfsor till regementet

"Det var besvärligt att cykla med de långa räfsskaften mellan benen. Tänk om han inte klarade arbetet utan måste sluta samma dag han började! Vad skulle moster Manda säga? Framhjulet dunkade och slog, inte hade han tid att pumpa nu heller, cykelkedjan rasslade, de sex lövräfsorna var illa hop-hundna och ville åt var sitt håll. Han var tvungen att stanna och dra ihop med nya knutar, sen gick det bättre. Hur länge hade han varit på väg nu? Han ökade takten allt mer, fötterna pendlade runt som kvarnvingar i blåsväder, hjärtat dunkade som en hammare i bröstet och svetten rann men det var inget att bry sig om. Över Evedalsjärnvägen nu, pong pong slog hjulen mot skenorna, och så uppför backen, han måste stå på tramporna för att orka. Storgatan förbi Dövstumsskolan och fattighuset gick lättare och än bättre blev det sedan förbi kafé Kronan. Han åkte på frihjul ända fram till Betania där han måste svänga till vänster upp till regementsporten." 7)

EVERTZ ARNESSON - BEREDSKAPEN 1938 - 1946

Samtidigt som det på allvar började bli orostider ute i Europa, med ett allt aggressivare Tyskland, ryckte Evertz in i lumpen för att göra sin första rekrytperiod. Han förlades till Kungliga Kronobergs regemente III i Växjö och genom krigsutbrottet 1939 kom de närmaste åren helt att domineras av insatser för den svenska beredskapen. Han genomgick plutonchefsskola 1941 och blev konstituerad sergeant. Under kriget var det främst i södra Sverige och uppe vid norska gränsen som Arnesson krigsplacerades och när norska medborgare försökte undfly tyskarna genom att gå över gränsen till Sverige var han med om att ta emot dem på den svenska sidan.

Bl a dessa dramatiska händelser vid den svensk - norska gränsen tog han upp i sin första, kanske också Sveriges första, beredskapsroman med den väl-allitererade titeln Skall ske, sergeant, 1973.

Soldaterna vaknar på natten av skottlossning borta i skogen vid den svensk - norska gränsen, kanske inom plutonens bevakningsormåde. Några av dem klär på sig och går ut för att undersöka orsaken till skottlossningen. Vissa tecken indikerar att någonstans i skogen finns det människor på flykt undan nazisterna.

"- Ssssch!

De (soldaterna) blir stående blick stilla och spänner sinnena. Fingrarna hårt om översta gränstråden. Nu kommer regnet, tunt och risslande. Tränger genom kläderna. Men bara en skur, går strax förbi. Något prasslar på andra sidan, en gren knäcks, och där - ett ljussken blänker till och försvinner. Sergeanten tänder sin ficklampa och låter ljusstrålen vila stadigt mot en trädstam tjugo meter bort. Nu hörs prasslet igen och så kommer han. En ensam man. Ljusstrålen fångar honom, han reser sig och frågar:

- Sverige?

Rösten är fylld av ångest och trötthet.

- Ja.

- Gu vare tak!

Han stapplar fram mot trädarna och kryper under. Sandstedt och Nilsson hjälper honom på fötter. Femtio år eller något över. Skäggig och mager. Byxorna är våta upp till låren efter tramp ner i ett vattenhål.

- Är ni ensam?

Mannen börjar gråta. Inte högt men tårarna rinner efter kinderna.

- To kvinder og fem barn ligger i skogen. En av kvinderna är sårad." 8)

Evertz förde dagbok under en stor del av sin beredskapstjänstgöring med den föresatsen att någon gång i framtiden samla ihop sina intryck och skriva om dem. Dock skulle det komma att dröja närmare tre decennier innan denna tankegång realiserades. Några större möjligheter att helhjärtat satsa på sin civila karriär eller att skaffa sig en ordentlig skolunderbyggnad gavs inte när tiderna var oroliga och framtiden högst oviss. Dessutom förekom det för många att man hemkallades i ena sekunden för att i nästa få inkallelseorder på nytt. Detta drabbades Arnesson av fjorton (14) gånger under perioden 1938 - 1946. Vilka påfrestningar det måste ha inneburit kan man väl knappast föreställa sig.

En viss förståelig bitterhet gav han uttryck för när han i en intervju påtalade att man kanske inte riktigt kompenserade dem som under den allra mest dramatiska tiden var redo att ge sina liv för fosterlandets försvar.

"De fick överhuvudtaget inget tack alls. Medan de låg år efter år och vaktade gränser i land eller ute på öar eller ombord i örlogsfartyg eller på flygflottiljerna fick de hemmayarande arbetena och inkomsterna. Det var de som tjänade på beredskapen".⁹⁾

Även i beredskapsromanen Skall ske, sergeant finns denna tankegång med och romanen tillägnas dem "som efter kurser och konstitueringar tvingades kvar år efter år medan deras platser i samhället intogs av andra. Och som vände tillbaka utan tack eller uppskattning. Så som soldater alltid gjort." ¹⁰⁾

EVERTZ ARNESSON - FRÅN SERGEANT TILL FÖRFATTARE 1946 - 1972

Efter kriget fick Arnesson större möjligheter att satsa på sin civila utbildning och tog en försäljningschefsexamen med handelsämnen medan han innan kriget hade för avsikt att via ABF och Hermods läsa in en studentexamen. Han kom nu att ägna sig åt affärslivet och startade bl a en diamanthandlarfirma i Stockholm och författardrömmen fick för tillfället bida sin tid. Det tog dock bara några år innan han på allvar började fila på sin första roman och i och med att affärerna gick bättre och hans fritid ökade, kunde han fullfärdiga den 1955. Han lade ner ett stort arbete på sin debutroman och skrev om den hela 9 gånger innan han var helt nöjd.

"Kapellanen", som han kallade sitt förstlingsverk, blev föremål för en besvärlig förläggarrunda innan den blev antagen och publicerad. Bonnier och Nordstedt låg på boken ett år vardera utan att trycka den och Tidens förlag, som antog boken, krävde vissa justeringar innan man beslöt trycka den. 1960 var dock alla problem ur världen och 43 år gammal får Evertz tillfredsställelsen av att se ett konkret resultat av sina författarmödor på 50-talet. Han erhöll för sin debutroman Tidens författarfonds stipendium 1960. ¹¹⁾

Något som dock inverkar negativt på skrivintresset var den dåliga ekonomiska kompensationen för allt nedlagt arbete och besvikelsen uttrycks av honom själv i en uppsats:

"Men mycket pengar blev det inte. En månadslön eller två för mer än tre års arbete kvällar och söndagar. Det lade hämsko på intresset, det vanliga arbetet krävde sitt, författeriet gick på sparlåga " (två historiska romaner till publicerades 1961 och 1963, och besvikelsen fanns där fortfarande) "Ännu mindre pengar. Besviken. Fick yeta att jag var otacksam, det fanns kända författare som tjänade mindre." ¹²⁾

Men det gick aldrig så långt att han funderade på att helt sluta skriva, då böckerna han skrev publicerades och kritikerna många gånger var positiva till hans författarskap. Svårigheterna som mötte Evertz plus de erfarenheter som han gjort som författare fick honom att utdela följande råd till blivande författare som går i tankar att etablera sig som författare på heltid:

"Om någon av er får för er att skriva en bok, så gör det, men gör det som en hobby." ¹³⁾

När 60-talet kom hade Arnesson sålt sin firma i Stockholm och sysslade med en ganska fri och obunden affärsverksamhet som gjorde det möjligt för honom att i avsevärd utsträckning ägna sig åt sin favoritsysselsättning, d v s att skriva böcker. Mellan åren 1966 - 1972 kom det en roman om året från Arnessons skrivarverkstad, så när som på 1969 och 1972. Men med tanke på att det civila arbetet fortfarande var Arnessons huvudsakliga syssla måste man väl anse det vara en imponerande produktivitet som Arnessons visade under de här åren.

Författeriet krävde således mer och mer av Arnessons tid och i början av sjuttioalet stod han mer eller mindre vid ett vägskäl, d v s att antingen satsa på sitt arbete eller helt lämna det och bli författare. Men det fanns ytterligare ett skäl:

"Press och stress ökade, smärtsamma hopdragningar i bröstet, värk i magtrakten, att varje år tvingas prestera det till synes omöjliga för att nästa år pressa lasset ännu ett steg högre - till vilken nytta?" ¹⁴⁾

Följden av detta blev att Evertz Arnesson gav upp dubbelarbetandet och bosatte sig i Almeboda, några mil söder om Växjö, 1972, och han kunde på sitt visitkort äntligen skriva: Evertz Arnesson, Författare.

EVERTZ ARNESSON - FÖRFATTARE 1972 -

Från debuten och fram till 1972 kom Arnesson ut med 7 romaner vid sidan av sitt ordinarie arbete: allt detta under en tidsperiod av endast tolv år. Han var 54 år gammal när han påbörjade sin andra karriär och livet på landet kom att få enbart positiva verkningar, både för hans kroppsliga välbefinnande och hans litterära produktion.

Författaren uttalade sig redan året efter han flyttat dit om de intryck av människorna och livet på landet som han mötte:

"Människorna är inte lika formpressade som i storstaden Det personliga kan leva kvar, tvånget är mindre, friheten större. Inställningen till myndigheter och påvar är frän och respektlös, man förstår att Gustav Vasa hade bekymmer med smålänningarna".¹⁵⁾

Denna miljö verkade tydligen vara precis den rätta för en författare och människa av Arnessons läggning, om man får döma av de citerade sentenserna.

Enligt planerna skulle det komma en roman om året och fram t o m år 1977 stämde detta, 5 romaner under de senaste 5 åren är med den kvalitet som de utgör ett mycket bra resultat. Men nästa år (1978) blir det en lucka i Arnessons romanskriveri, ty han är i full färd med att skriva ett slottsspel för Kronobergsborgen (d v s Kronobergs Slottsruin) och han ämnar där bl a ge prov på sin förmåga att i bunden form, som visdiktare, levandegöra det förflutna.

Sedan han bosatt sig i Småland igen har han erhållit tre fina utmärkelser för sin berättarkonst. 1973 belönades han med Författarfondens arbetsstipendie på 15.000 kronor. Året därefter, 1974, blev han vald till "Årets smålänning" och i år, 1977, fick han Författarfondens stipendie på 20.000 kronor under 5 år eller sammanlagt 100.000 kronor.

1976 bytte han förlag från Tiden till Plus. Utöver de två senast skrivna romanerna har Plus även utgivit Arnessons fyra första historiska romaner i en pocketutgåva.

Något som också Arnesson ser mycket positivt på är att hans böcker kommer ut som talböcker för blinda eller synskadade.

Slutligen har det inte nämnts något om lyrik i denna uppsats men Arnesson har även skrivit en del sådant, som än så länge ligger i hans byrålåda. Dock så finns det en dikt publicerad i Älmebodaboken för den som är intresserad.¹⁶⁾ Redan 1974 blev Arnesson redaktör för Älmebodaboken och han har själv medverkat i den med flera uppsatser. Jag hänvisar till den samlade förteckningen där samtliga uppsatser med titlar finns redovisade.

EVERTZ ARNESSON - UTTALANDEN

Nedan följer några synpunkter, gjorda av Evertz Arnesson, som jag har noterat i olika tidningsintervjuer och som kan vara av intresse.

"Det är en märklig upplevelse att författa. Man är utlämnad till en stark drift. När jag nått fram till en viss punkt, passerat nollstreck och allt börjat att ta kontur och gestalt - då börjar boken att skriva sig själv." 17)

"Man blir intresserad av människor, sade Evertz Arnesson. Inlevelsen blir ibland plågsam. Man känner för sina diktade personer så att man känner deras kroppslukt i näsan." 18)

"Har du vissa timmar då du skriver? - Inte alls, jag är igång jämt, också när jag inte skriver, men när jag är i skrivartagen så kanske jag är lite besvärlig för omgivningen tills det hela blir färdigt. Förresten börjar jag med slutet när jag skriver. Det vill säga, att jag inte kan skriva om jag inte vet hur boken skall sluta. Det m å s t e jag veta - men jag skriver inte slutet först..... Vet jag slutet är det bara att sätta igång." 19)

"Ordet kultur användes inte i valrörelsen (1976), menar Arnesson. Och i första hand blir det biblioteken som kommer på tal när kommunernas budgetförslag utmynnar i att anslag måste naggas i kanten." 20) (Något som vi blivande bibliotikarier är nog så medvetna om).

"Vilken roll har den historiska romanen? Är det en flykt från verkligheten? - Nej, jag tycker att problemen är sig lika år från år, det som ändrat oss är tekniken. Vi lever i en omstörtande tid." 21)

"Vad har fångar Dig i 20-talets Växjö? - Människan Det handlar om människor som sitter illa till. Människor i skymundan, särskilt kvinnorna i Växjö Den fattiga kvinnan är en fantastisk person, tänk som hon fått kämpa. En personifikation av henne har jag fått fram i Mandas person." 22) (Manda är kvinnan i Bak hängbjörkens slöja).

DEL II

Introduktion till Evertz Arnessons författarskap	sid 10
Historiska romaner	sid 11
Beredskapsromaner	sid 14
Växjöromaner	sid 17
Samtidsromaner	sid 23
Thriller	sid 25

INTRODUKTION TILL EVERTZ ARNESSONS FÖRFATTARSKAP

I den följande delen av uppsatsen tänker jag presentera de olika inslagen i Evertz Arnessons romaner. Han har utöver sina romaner även publicerat uppsatser, noveller och någon enstaka dikt men jag tänker som sagt enbart ägna mig åt hans romaner. Fram till år 1977 har det blivit tretton romaner och man kan dela in dem i tre stora avdelningar eller genrer; historiska romaner, beredskapsromaner och Växjöromaner. Utöver dessa genrer finns två samtidsromaner och en thriller på Arnessons repertoar.

Avdelningen historiska romaner

1. Kapellanen 1960
2. Sigmund härskaren 1961
3. Gjallarhornet 1963
4. Fogden 1967
5. Svärdet och narrkåpan 1968
6. Tre gästbud 1972

Avdelningen beredskapsromaner

1. Skall ske, sergeant 1973
2. Andra bataljon 1974

Avdelningen Växjöromaner

1. Bak hängbjörkens slöja 1970
2. Likt stjärnor i fall 1976

Samtidsromaner

1. Firmafesten 1966
2. Djupa vatten 1977

Thriller

1. Operation Kvasten 1975

Det jag valt att presentera inom de olika genrerna är det som jag uppfattar som viktigt och väsentligt i böckerna men utan några ambitioner att redogöra för alla de tankegångar och linjer som kan förekomma.

Min målsättning med denna avdelning är att försöka, för den som inte alls känner till författaren Evertz Arnesson och hans litterära produktion, presentera och i viss mån analysera vissa inslag, vissa sidor av Arnessons författarskap. För att i någon utsträckning vidga perspektivet har jag stundom fört in tidningsrecensenternas syn på hans böcker som ett komplement till mitt eget tyckande.

Den som vill ha en kort innehållsredovisning av någon speciell roman hänvisar jag till del III i uppsatsen där samtliga romaner är annoterade i kronologisk ordning.

HISTORISKA ROMANER

"Till våra pålitligaste författare av den
historiska romanen hör Evertz Arnesson."
Historikern Alf Åberg ²³⁾

Under tidsperioden 1960 - 1972 publicerar Arnesson sex historiska romaner med följande titlar och utgivningsår:

1. Kapellanen (Tiden, 1960)
2. Sigmund härskaren (Tiden, 1961)
3. Gjallarhornet (Tiden, 1963)
4. Fogden (Tiden, 1967)
5. Svärdet och narrkåpan (Tiden, 1968)
6. Tre gästbud (Tiden, 1972)

Av dessa sex romaner utspelas två, Sigmund härskaren och Gjallarhornet, huvudsakligen på främmande mark men har sin början i Småland. Gjallarhornet utspelas på 880-talet och är en vikingaberättelse, medan Sigmund härskaren följer med några handelsmän på 1200-talet i österled. För övrigt förlägger Arnesson med förkärlek sina intriger och berättelser till 1200- och 1300-talets Sverige med alla de inrikespolitiska motsättningar, tronföljdsstrider och brödrastrider som då förekommer och som utgör en ram i hans romaner.

Flera av regenterna och stormännen på 1200-talet, bl a Birger Jarl och Magnus Ladulås finns med i böckerna och striderna mellan Magnus Ladulås' söner Birger, Erik och Valdemar i början av 1300-talet är dramatiska händelser som Arnesson skickligt flätar in i sina berättelser. "Håtunaleken", där Kung Birger fångslas av sina bröder och "Nyköpings gästbud" där Kung Birger får hämnd och i sin tur fångslar sina bröder och enligt traditionen låter dem svälta ihjäl är två historiska händelser som ger en indikation på vilka oroliga tider romanerna utspelas i.

Det är således en både orolig och mångfacetterad epok i svensk historia som på detta förnämliga sätt levandegörs för nutidsmänniskan. En av de stora förtjänsterna med hans historiska romaner är, bortsett naturligtvis från att de ger en utmärkt avkoppling och förströelse, att de lockar fantasin och får oss intresserade av vårt förflutna, vår historiska bakgrund. Vi kanske t o m blir så intresserade att vi söker vidare själva efter ytterligare detaljer eller förhållanden som vi tidigare inte känt till och jag menar därför att Arnessons historiska romaner leder oss vidare på vår kunskaps vandring på ett fint och trevligt sätt.

När tidningskritikerna ska bedöma och recensera de historiska böckerna förekommer förbluffande ofta samma argument och uppfattning om vad som egentligen är Arnessons styrka som författare. Det är främst på tre områden som man är ense, nämligen hans "stora historiska kuskaper", "hans säkra och spänstiga men också friska och humoristiska stil" och slutligen hans "berättarglädje, berättarlust". Detta påstående är givetvis generellt hållet men de flesta recensenter noterar en liknande syn och jag ser det som ett fint betyg på Arnessons litterära produktion.

Naturligtvis har Arnesson, liksom andra författare, kunnat läsa olika uppfattningar om en och samma bok. Debutromanen, Kapellanen, exempelvis ger upphov till följande ganska olikartade synsätt bland recensenterna:

Å ena sidan menar Sign Errel i Nya Wermlands-Tidningen:

"Kvalitetsmässigt är boken ingen märkvärdighet; för ynglingar i åldern 10 - 12 år är den emellertid finfin läsning" ²⁴⁾ och sign M J-n i Dalademokraten; "på avdelningen för ungdomslitteratur skulle Kapellanen ha hamnat" ²⁵⁾ och samma syn har Petter Bergman i Aftonbladet: "Det märkvärdiga - och olustiga - är att detta faktiskt är en debutroman som uppenbarligen är avsedd för vuxna läsare." ²⁶⁾

Å andra sidan skriver sign A i Växjöbladet: "Det är en bra bok" ²⁷⁾ och Dagens Nyheter Rune Johansson instämmer: "en bok som förmår fångsla läsaren" ²⁸⁾ och Uppsala Nya Tidning, genom Tore Frängsmyr, uttalar sig på följande sätt: "här behövs inga fraser som lovande, talangfull e.d.. Han är en färdig författare." ²⁹⁾

Generellt kan man nog säga att Arnesson får mest positiva recensioner och goda omdömen även om det ibland kan råda olika uppfattningar. Men som författaren själv i sitt författarporträtt i tidskriften Svensk Bokhandel på typiskt manér uttalar sig angående mottagandet på sina romaner: "Pepparkornen har inte varit beskre än jag mäktat svälja dem" ³⁰⁾ och det kan man väl instämma i.

Böckerna är väldigt innehållsrika både i intrig och budskap. Hur starkt man upplever budskapet kan väl variera från individ till individ men romanerna tar upp en hel del missförhållanden, övergrepp på den personliga friheten men gisslar även en del mänskliga svagheter, vilka är inneboende i människans natur. Även om innehållet utspelas i historisk tid är många av frågeställningarna ständigt aktuella. Arnesson säger i en intervju att om hans böcker har något budskap så kan det enklast uttryckas så att: "Jag vill skjuta på det som är dåligt och föra fram det som är bra, att jag vänder mig mot orättvisor. Längre än så sträcker jag mig inte i vad som kan kallas budskap." ³¹⁾ Denna målsättning är förvisso inte den sämsta och de orättvisor som förekommer i de historiska romanerna är ofta av den arten att det har att göra med vårt människovärde, allas rätt till att behandlas som mänskliga individer men där många fattiga kommer i kläm och förtrycks av fogdar och herremän, d v s av de som har makten.

Några orättvisor som förekommer i de historiska romanerna är:

Orättvisan av att inte få något människovärde om man inte har turen att födas av de rätta föräldrarna eller i rätt social miljö formuleras i Svärdet och narrkäpan på följande sätt: "Slinker man till världen genom rätt kved är storheten given, man må vara ett fån eller uslaste firnaman. Född i utstugan är man lika dömd, förmåga eller god vilja eller duglighet räknas för intet." ³²⁾

Orättvisan av att kyrkans män överger allt fagert tal om solidaritet och gemenskap med de fattiga för att vara fogden/överheten till lags, eller som fader Jakob sade till Eisten när hans föräldrahem skövlats och föräldrarna innebränts av fogdens män: "Herrens vägar äro outgrundliga." ³³⁾

Orättvisan av att som soldat tvingas kämpa för uppfattningar som man egentligen inte delar, svårigheter att avgöra vad som egentligen är det riktiga o s v. Hur utlämnad och hur liten valmöjlighet mannen i ledet har ger denna enkla men verkningsfulla reflexion som Magnus Enka gör på 1300-talet: "Vad gör en usel skytt när beskedet lyder att han skall sikta och skjuta?" ³⁴⁾ Fortfarande efter 600 år är frågan lika aktuell.

Även om berättelserna och personerna romantiseras en aning då och då är det historiska och kulturhistoriska stoffet kring vilka berättelserna utspelas oerhört dokumentärt, detaljrikt och verkningsfullt. Det har säkert krävts stor forskarmöda innan en enda rad har kunnat sättas på pränt.

Såväl den yttre miljön med landskap, vägar, städer och byar som den inre med krogar, slott, kloster, hantverkslokaler skildras initierat in i minsta detalj. Arnesson täcker med sina historiska kunskaper in ett brett fält som han genom sina historiska romaner förmår att delar med sig av och som har glatt många läsare och som säkert också kommer att glädja många framöver.

De flesta historiska romanerna har omslagsteckningar av bokillustratören Eric Palmqvist och han har även illustrerat "Tre gästbud" på ett sätt som ytterligare accentuerar innehållet i boken.

BEREDSKAPSROMANER

"Någon mera välskriven beredskapsrealism...
har under de gångna åren inte kommit inför
mina ögon." Sven Strömberg ³⁵⁾

Ett halvår innan "Loffe" och grabbarna i TV-serien "Någonstans i Sverige" återupplivade beredskapsminnen och skapade ett avsevärt intresse för vår beredskapsperiod, kom Arnesson ut med sin första beredskapsroman "Skall ske, sergeant" (Tiden, 1973). Redan nästa år kom "Andra bataljon" (Tiden, 1974) också den en beredskapsroman, men helt fristående i förhållande till den förra. Dessa böcker väckte ett stort intresse bland tidningsrecensenterna som i allmänhet gav författaren fullt godkänt i sin tolkning av Sverige under andra världskriget med tonvikten lagd på den inkallades situation.

Vi får nu beredskapen och beredskapsminnen med episoder och situationer som för väldigt många kändes lätta att identifiera sig med, till skillnad mot så mycket annat som skrivits om beredskapen, exempelvis avhandlingar, memoarer etc. Någon självbiografi i egentlig mening är "Skall ske, sergeant" inte men huvudpersonen påminner mycket om författaren själv, både civilt och militärt. Exempelvis så satsar båda ambitiöst på sin Hermodsstudier och båda kommer att sluta som konstituerade sergeanter.

Denna position som konstituerad sergeant ger författaren en fin möjlighet till insyn i den militära hierarkins alla vinklar och vrår. Ofta visar sig personerna bakom alla de fina militära titlarna/graderna bestå av helt inkompetenta individer som knappast var kapabla att ta det ansvar som ålåg dem i ett krigstillstånd. En omständighet som säkert bidrog till detta förhållande är att rekryteringen till de högre befälskategorierna ej alltid tog hänsyn till duglighet och färdighet för yrket utan mera såg till andra "meriter", såsom samhällsställning, ekonomiska förhållanden eller om man eventuellt tillhörde en gammal militärsläkt. I det senare fallet var ofta en karriär i de högre graderna självklar. (Arnesson har också fört fram denna kritik i radio och tidningar).

Befäl som missbrukar sin militära ställning för att upprätthålla en i och för sig tvivelaktig distans till soldaterna får en förödande omgång i "Skall ske, sergeant" och författaren är själv förvånad över att reaktionen bland dessa befäl helt uteblivit.

"Ingen officer har ilsknat till och bemött kritiken men det är väl inte så lätt att göra när det finns tusen vittnen till skeendena." ³⁶⁾ konstaterar Arnesson.

Men bland dessa skräckexempel på befäl som i tid och otid kräver kadaverdisciplin ger författaren exempel på andra befäl som genom att närma sig männen utan onödiga militäriska åthävor och på en mer jämlik basis kan skapa ett ömsesidigt förtroende och på så sätt få mer motiverade och bättre soldater.

Något som recensenterna påpekar är att hela romanen känns äkta, såväl i det militära idiomet, i dialogen, som i miljöskildringen. Vidare förekommer en detaljrealism som stannar till inför helt "opoetiska" motiv men som får en ny dimension när Arnesson med sin underbara iakttagelseförmåga och nyansrikedom lyfter fram dessa motiv. Som ett exempel på denna detaljrealism får vi här reda på hur man bäst undviker helvetesblåsor och svidande skavsår inför en lång fotmarsch:

"Alla naglar kortklippta. Inte den minsta tråd mellan tårna. Gärna en smula fett, väl ingnidet, men inte för mycket. Strumpor och fotlappar måste vara rena. Det minsta sandkorn, knappt synbart för ögat, kan växa till den vassaste syl, ett veck förvandlas till ett glödande spjut. Därför är man noga kvällen innan att smörja skorna väl, så att skinnet skall vara mjukt nästa morgon. Inga sandkorn gömda under plösen. Inga barr eller stickor längst framme i tåhättan. Strumporna på med största omsorg, inga veck om man använder fotlappar. Så försiktigt på med marschskorna utan att rubba ordningen, känn efter att tårna kan röra sig fritt! Inga spänningar eller drag, då måste man göra om. Snörningen är noga. Inte för hårt och inte för löst. Det duger inte att gå med blodet stockat runt vristen men inte heller får knutarna lossna. Den försumlige kommer att straffas obarmhärtigt och utan nåd. Han är sin egen domare och verkställare." 37)

Denna erfarenhet som otaliga soldater i otaliga länder gjort får en oanad tydlighet när Arnesson fäster den på papper.

Att intresset är stort för denna genre visar bl a originalupplagorna för Arnessons beredskapsromaner. "Skall ske, sergeant" kom ut i 23.000 ex och "Andra bataljon" i 15.600 ex.

Andra bataljon

Om vi övergår till "Andra bataljon" som av vissa kritiker ansågs vara bättre än den föregående beredskapsromanen, behandlar den mera utmejslat de konflikter och civila problem som uppstod för de inkallade. Hur den svåra omställningen från civilist till effektiv "killer" påverkar oss i olika hög grad och vilka konsekvenser det kan få är frågor som tas upp i romanen.

Den här romanen har en tekniskt sett mycket skicklig komposition. Andra bataljon ska färdigställas för stridsuppgifter. Den består som alla andra bataljoner av befäl och meniga. Genom att ge dem olika kapitel och inte ha en huvudperson utan många accentueras känslan av hur bataljonens alla inboende personligheter nöts samman till vad en militär skulle kalla "en samtränad operativ enhet" där kollektivets styrka, inte individerna, är det avgörande.

Vi får en parallell utveckling mellan vår kunskap om bataljonen och dess färdigställande, vilket betyder att när bataljonen står uppställd på kaserngården och får färdigutbildad har vi fått en god bild av de personligheter som tillsammans utgör "Andra bataljon".

Arnesson ger en provkarta på olika öden, från de meniga och upp till majorerna, och alla skildras lika initierat, alla miljöer lika trovärdigt. Från exempelvis den försmädd lantbrukarsonen Ruben Oskar Andersson till major Niclas M Bredberg sträcker sig repertoaren och alla ges ett trovärdigt porträtt.

Även om det både i "Skall ske, sergeant" och i "Andra bataljon" förekommer många dråpliga och kolossalt roliga inslag som gör att böckerna blir lättillgängliga och får ett stort underhållningsvärde, gör grundtemat och grundtankarna böckerna till två mycket viktiga dokument om människornas svåra väg att lösa sina problem på fredlig väg. Som en recensent³⁸⁾ mycket riktigt påpekar anar man att det är författarens egen åsikt som kommer fram i bokens slutrader i följande tankvärde sentenser i samband med majorens avlämning till regementschefen. Efter givaktkommendering dröjer majorens blick på förbandet

"Han dröjde ännu en sekund med blicken på förbandet. Och i den sekunden insåg han som aldrig förr det vanvettiga och det oändligt sorgsna i att människorna inte kommit längre i sin utveckling än att de måste lyfta vapen mot varandra för att kunna lösa sina problem. Och att problemen därigenom ändå inte skulle lösas utan skapa andra för efterkommande generationer att ta över."³⁹⁾

VÄXJÖROMANER

"Växjö har fått sin Fogelström." 40)
Carl Johan Holzhausen

Evertz Arnesson har under många år tänkt skriva om sin födelsestad. Många intryck under barndomen har så att säga legat latent och bara väntat på att ta litterär form. Till sina egna erfarenheter fogar han material som tagits fram ur gamla tidningslägg eller spelats in på bandspelare vid samtal med gamla Växjöbor. Men det är inte biskopens, landshövdingens eller potentaternas Växjö han vill skildra utan det är de fattigas Växjö. Arbetsarna med sina familjer, sin tankar, drömmar, sorger och glädjeämnen bildar stomme och vi kan läsa en klar programförklaring i hans första bok om Växjö med titeln "Bak hängbjörkens slöja" (Tiden, 1970) om vilken målsättning han har med sin Växjöböcker:

"Böcker skulle skrivas eller hade kanske skrivits om hur livet var här förr och stadens människor skulle yvas däröveroch känna igen personer och platser. Men böckerna skulle handla om studentfester och officersbaler, läroverkets utfärder med slädar och fackeltåg, gymnastiliv och mottagningar på biskopsgård och residens. Om fabriksbranden skulle aldrig skrivas eller om Manne och Manda eller andra arbetarfamiljer som kämpat mot ojämna odds och gått under." 41)

Det är detta förhållande som Arnesson vill ändra på och hittills (1977) har två romaner utkommit som tar upp de fattigas Växjö i början av seklet, utöver den tidigare nämnda "Bak hängbjörkens slöja" även "Liks stjärnor i fall" (Plus, 1976). De poetiska boktitlarna har författaren hämtat från Smålandssången av Ivar Widéen och Linnea Andrén. Titlarna är som sagt mycket poetiska och valda med omsorg och de associationer och förväntningar de väcker motsvaras väl av innehållet i böckerna.

Bak hängbjörkens slöja

Den bok som får det bästa mottagandet och som jag tycker är den mest genomarbetade är "Bak hängbjörkens slöja" som både bland läsare och recensenter blivit en framgång. Denna roman innehåller en fin skildring av arbetslöshetens konsekvenser för arbetarfamilj som tidigare levat i en förhållandervis trygg tillvaro med regelbundna, om än små, inkomster. De tidigare ömma och innerliga relationerna i hemmet förbyts i slitningar och tvister, förtrogenheten vänds i misstro och allt detta utan att något egentligt hopp föreligger om en förändring till det bättre för den hårt drabbade familjen.

Författaren visar hur viktigt rätten till arbete är för en människas självkänsla och hur lätt och snabbt det kan gå utför i ens tillvaro när det väl satt igång att rulla. Detta innebär att romanen får ett allmängiltigt och tidslöst budskap som gör att den ständigt känns angelägen och aktuell. En tidningskritiker menar att romanens budskap mycket väl kan upplevas som ett inlägg i dagens jämlikhetsdebatt 42) och det instämmer jag i till fullo.

Den filmiska eller den registrerande stilen får läsaren att känna sig som åskådare på första parkett och hur levande och verkningsfullt det då blir exemplifieras med ett avsnitt, en interiörskildning, av huvudpersonens arbetsplats, Tändsticksfabriken i Växjö:

"Uttagarmaskinen vagnar och stöter, trästickorna hoppar i en ändlös dans tills de slinker ut genom bottenhålerna och fastnar på bågen. Efterhand som de dubbla väggsåpen fylls med färdiga bågar, hämtas de därifrån till paraffinering, satsning och torkning. Drivremmen väser uppe i taket, snor som blixtar om remskivorna, axlarna roterar i lagerhusen, smörjfettet rinner i svarta droppar på golvet. Solstrålarna letar sig in genom de smutsiga rutorna, bryter förbi nockasnår och döda flugor, skickar vassa spjut genom dammet, studsar mot speglar och plåtar, får ögonen att tåras." 43)

Hur eländigt och hur utlämnade för godtycklig behandling en arbetare kunde vara ges goda exempel på och i ett av bokens mera socialt indignerade partier är när ägarna till Tändsticksfabriken i stället för att återuppbygga den nerbrunna fabriken beslutar att helt lägga ner tillverkningen:

"De som varit anställda mer än trettio år fick fyrtio kronor i månaden i livet ut. Alla andra fick tio kronor för vart år de arbetat. Den som led av fosfornekros fick några kronor extra. Manne fick tvåhundra nittio kronor för tjugonio år. Disponenten läste upp beskedet från trappan och sa några ord som de flesta tydde till att hämta nu era pengar och dra sen åt helvete! Tack å adjö!" 44)

Det var den tidens trygghet för en arbetare med tjugonio års trogen tjänst och efter fabriksbranden rasar hela tillvaron ihop för Manne och Manda. Manne börjar att ägna mer och mer tid till flaskan och kompisarna och mindre och mindre tid till att söka arbete och hans hustru Manda får svälja sin stolthet och börja anlita fattighjälpen.

Fattigdomens elände går som en röd tråd genom boken och även barnen lär sig tidigt att inse den bistra verkligheten:

"Har man möcke pengar får man möcke, har man lite pengar får man lite. Har man inga pengar får man ingenting." 45) Dessa "självklarheter" som en liten parvel uttalar väcker en indignation över orättvisorna och sätter sina spår hos läsaren.

Oavsett vilka tider som råder har de rika, de smarta, alltid möjligheter att klara sig ifrån de utslagningsprocesser och arbetslöshetsproblem som de fattiga drabbas av. De rikas barn, oavsett intelligens och duglighet, hålls om ryggen och förs fram till välavlönade och inflytelserika positioner. Med sin bakgrund och sina erfarenheter vänder sig givetvis Arnesson mot ett sådant förhållande och kritiserar det och även följande "självklarheter" sätter sina märken hos läsaren:

"Nära är rika å många ä fattiga. Di rika bestämmer över di fattia. När di rika får barn så låter di sina barn gå i fina skolor så di kan ta ätter. Di fattias barn får börja arbeta så snart di slutar skolan så di inte duger te nåt annat så länge di lever. Kungens pojk ble kung å grevens pojk ble greve å du å ja ska hålla oss i skiten där vi hör hemma för att vi är födda där." 46)

Trots att Anton, ett av barnen i familjen, tillhör den mer läsbegåvade delen av klassen finns det ingen möjlighet för honom att studera vidare på läroverket. Han har inte den rätta bakgrunden utan han är tvungen att börja bidra till sin försörjning så tidigt som möjligt. Anton har även andra saker att kämpa emot:

"Att barn som åtnjuter samhällets stöd med mat och kläder och yrkesutbildning dessutom skall beredas tillträde till våra högre läroanstalter, den tanken är ändå alltför barock och orimlig, den sätter jag mig emot på det allra bestämdaste." 47)

Denna tankegång står en lärare för och det är väl inte alldeles otroligt att den förekom lite här och var bland lärarna.

Romanen innehåller dock även ljusa och glada partier och något som verkligen väcker angenäma associationer hos läsaren är när Arnesson skildrar fam Manne och Manda Vibergs bad- eller söndagsutflykter. Glädje, förväntan både hos barn och vuxna dominerar och dofterna, matkorgen och solskenet utgör aptitretande detaljer som kryddar framställningen. Det känns så skönt att de för en gångs skull kan glömma vardagens slit och bekymmer och bara lata sig och ha det bra. Man unnar dem det så väl. Notera inledningen till utflykten, vilken berättarglödje, vilken spänst, vad manne följa efter en sådan lovande inledning på dagen och utflykten:

"Vilken dag! Vilken morgon! Solen stod redan högt över stan i Öster, lärkorna kvillrade som tokiga, tussilago och vårblommor trängdes i vägkanterna, man blev liksom yr bara av att andas. Barnen sprang omkring som lös-släppta kalvar, sinnet lättade hos de äldre. Man levde ju och hade hälsan, godsakerna väntade i korgarna, den här stunden var precis som när man var ung och oförståndig och inget visste om arbetslöshet och bekymmer eller om hur lätt det var att trassla till allting för sig." 48)

Genom sin förmåga att observera detaljer väver han ofta in spännande och ovanliga dofter i framställningen. I dessa doftrika avsnitt blir läsandet nästan till en fysisk upplevelse och berättelsen blir fantastiskt levande. Följ med på den här promenaden som Tilda i fantasin gör:

"Lukter var intressanta och lockande. Hos Hjalmar Petri luktade det ull och tyg, den lukten tyckte hon om. Nästan lika mycket som lukten i gamla potatiskällare som var den godaste lukt hon visste. Inne i Eskilstunaboden stack det i näsan av järnlukt och oljat sågspån som springpojken brukade strö ut på golvet var kväll innan affären stängde och han skulle sopa. Brandstationen luktade hästgödsel och putspulver, på Stora Bageriet var luften övermättad med doft av nygräddat bröd. På Hjalmar Nilssons gård luktade det som hos Lindgren & Brandts, russin och druvor och socker och sill och kryddor och allting" 49)

Liksom de flesta av Arnessons böcker är även denna kapitelrik och den har även andra inslag som gör den lättillgänglig, bl a så består boken till stor del av dialog på lättförståelig småländska. Boken är inte illustrerad men på bokens pärmar finns ett antal skisser eller teckningar av bokillustratören Eric Palmqvist som ytterligare framhäver tidsperioden och innehållet i boken på ett trevligt sätt.

Likt stjärnor i fall

I denna Växjöroman förekommer också en rad självbiografiska detaljer som går tillbaka på författarens egen barn- och ungdomstid. Även här tar han upp skolans funktion som slog ut fattiga men klart begåvade elever till förmån för kanske inte fullt så duktiga rikemansbarn. När läsaren får klart för sig de villkor som många av de fattiga barnen hade undrar man inte på att de inte kunde rabbla sina läxor som rinnande vatten. Hårt arbete både före och efter skolan, trångboddhet, ingen läsro i hemmet är några exempel på fattigbarnens villkor och givetvis blir skolarbetet lidande under sådana omständigheter.

Det omedelbara intryck denna bok gör på mig är att den verkar bestå, i högre utsträckning än den förra, av hopsamlat material, huvudsakligen av anekdottyp, som inlätats löst i romanens huvudhandling, utan att ha så mycket med varandra att göra egentligen. Det förekommer alltså berättelser i berättelsen om perifera händelser eller personer som stundom kan vara värdefulla och träffande men helhetsintrycket blir att de bryter av för starkt i den utveckling som personerna genomgår eller i handlingen och gör att boken inte når samma nivå som "Bak hängbjörkens slöja".

Boken saknar förvisso inte goda sidor eller andra kvalitéer som gör den väl läsvärd. Den ger en god bild av en arbetarfamiljs barns livsöden från sekelskiftet och fram till våra dagar. Redan som mycket unga försöker barnen att drömma sig bort från fattigdomens alla negativa sidor och de pratar oupphörligen om att en gång få det bättre, att försöka bli rika eller gifta sig rikt och på så sätt hamna på livets solsida där allting stämmer och där alla är lyckliga. Men när de så småningom hamnar eller får inblick i denna livets solsida visar den sig innehålla mycket av mänskliga svagheter, fördomar och krystade hänsynstaganden. De fina relationerna, samhörigheten, är endast en fasad utåt, och slutsatsen blir att mänsklig lycka och framgång ligger på ett helt annat plan och mäts med helt andra kriterier.

Romanen är skriven med fart och spänst och författaren tar nästan andan ur läsaren när man försöker hänga med i det höga tempot. Så här fartfyllt beskriver Arnesson invånarna på stadsdelen Norr vid sekelskiftet:

"Inom detta långsträckt område bor största delen av stadens fabriksarbetare, gesäller, magasinkarlar, grovarbetare, torghandlare och äventyrare, snusmalare, björnägare, kloka gummor, sillstrypare, slaktardrängar, karamellkokerskor, tiggare och fantaster, änkor och faderlösa. Trångboddheten, fattigdomen, okunnigheten, galghumorn, klurigheten, rappheten i repliken och den eviga kampen mot livets elände har de gemensamt." 50)

En brokig samling som man gärna vill veta mera om, allt skildrat i fantastisk verkningsfull katalogstil. Vidare så tecknas romanpersonerna med psykologisk skärpa i de inbördes relationerna som gör att romanen i detta avseende både känns äkta och levande.

Mottagandet bland tidningsrecensenterna blir väldigt blandat. Just den något lösa kompositionen har irriterat vissa kritiker, sålunda skriver Svenska Dagbladet att berättelsen "lider av en stark splittring p g a här och där insprängda udda historier i den burleska genren, om bygdeoriginal etc" ⁵¹⁾ och Arbetet späder på "Denna glada fabuleringslust, denna vilja att få med så många detaljer som möjligt ur Växjökrönikan, medför att Arnesson inte får riktigt grepp om sina huvudpersoner" ⁵²⁾

Btj:s sambindningsrecensent Per Odebrant menar att personerna verkar ohistoriska och fritt svävande: "De är frikopplade från den sociala och ekonomiska verklighet som mer än något annat är orsak till deras svårigheter och berättelsen kastar tvärt i tiden med inskjutna anekdoter om andra personer." ⁵³⁾ Denna sambindningsrecension utgör den ena av två om "Likt stjärnor i fall" och i den andra skriver John Widén att ibland verkar författaren "ha förlyft sig på sitt stora och ambitiösa ämne." ⁵⁴⁾

Men det förkommer också mycket positiva omdömen och bl a GP har en recension som ser mycket gott i "Likt stjärnor i fall" och även på de insprängda partierna: "författaren låter inte familjen Bergström dominera. Han skildrar dråpligt hur andra människor, särilingar och utslagna, alla med tidsty-piska extranamn, drar sig fram i den tidens Växjö" ⁵⁵⁾ så man kan med all rätt tycka att denna uppfattning förmodligen stämmer väl överens med författarens egna intentioner. I Arbetets recension finns i slutklämmen en sentens som i ett nötskal säger mycket om och sammanfattar mycket av denna romans förtjänster: "Det finns mycket lokaltstoff i Likt stjärnor i fall, mycken kunskap om sekelsiftets fattigsverige och bottenskiiktets olycksöde som kan vara värdefull för sena tiders människor att stifta bekantskap med." ⁵⁶⁾

Men vad människan fick mottaga av olika egenskaper "i sin avlelse, det har hon att bära hela livet, antingen det är till ont eller gott. Ibland, fast det är sällsynt, kan hon påverkas och ändras. Hon kan också leda sig själv åt det håll hon vill, det kostar möda men det kan gå Men det som hamnade i henne utifrån i hennes tillblivelses stund, det bär hon ändå med sig. Det slipper hon inte förrän hon måste lämna det tillbaka som skörd till sanningssmannen." ⁵⁷⁾ Det citerade filosofiska resonemanget förs av magister Sjödén men utgör säkert författarens ståndpunkt också. Om alla, såväl fattiga som rika, får ungefär samma egenskaper vid sin "tillblivelses stund" krävs det oerhört mycket mer av uppoffring och ambition av den mindre bemedlade för att förverkliga sig själv. Den fattige har alltid som ett primärt mål att klara sin försörjning och alla andra mål får bli sekundära. Att kämpa sig ur en fattig miljö blir sålunda få förunnat och denna tankegång leder direkt tillbaka på författarens egna erfarenheter.

Vi har tagit del av några livsöden, deras jordevandring, drömmar, glädjeämnen och besvikelser samt deras försvinnande likt stjärnor i fall. Arnesson har i titeln en anspelning på hur han ser på vår tillvaro här och i slutet formuleras tankegången på följande sätt när Sven står och tänker tillbaka på sitt liv:

"Och medan han (Sven) stod där tändes ännu en liten ljusglimt högt, högt där uppe bland stjärnorna över Domkyrkan, åt andra hållet. Den ritade ett tunt streck på kvällshimlen, tveksamt i början, ökade hastigheten, flammade upp och försvann igen. Som ett livsöde bland tusen andra på gamla Norr som var borta för alltid." ⁵⁸⁾

När jag nu övergår till hans samtidsromaner och thrillern kommer jag inte att vara så utförlig som hittills då jag anser att det viktigaste i Arnesons författarskap är de tre områden som jag redan har behandlat, d v s historiska romaner, beredskapsromaner och hans Växjöromaner.

SAMTIDSROMANERFirmafesten 1966

Till genren samtidsromaner för jag de två återstående romanerna, nämligen "Firmafesten" (Tiden, 1966) (ej att förväxla med Janne Halldoffs film med samma namn) och "Djupa vatten" (Plus, 1977).

Vad beträffar den första boken, Firmafesten, som för övrigt handlar om mycket mer än en firmafest, skriver Aftonbladets Petter Bergman bl a: "Man kan inte beteckna boken som ett misslyckande eftersom den knappast försöker säga någonting; den är bara så förtvivlat likgiltig." ⁵⁹⁾

Alla tycker väl inte lika som Petter Bergman men av alla Arnessons romaner får "Firmafesten" den minsta originalupplagan (endast 2750 ex) så något ligger det kanske i Aftonbladets recension. Förlaget låter då boken vara med i dess bokklubb och den får i bokklubbsupplaga hela 19.674 exemplar, vilket är den nästa högsta upplaga Arnesson någonsin erhållit.

Romanen tar upp hur en man genom duglighet, flitiga studier och intelligens arbetar sig upp i en firma i Stockholm och firmamiljön och jargongen är fint skildrad. Med tanke på författarens bakgrund har han säkerligen hämtat det mesta ur sin egen erfarenhet.

Djupa vatten 1977

Den andra samtidsromanen är den i år (1977) utgivna "Djupa vatten". Arnesson har nu lämnat affärs- och firmavärlden och han låter oss ta del av den svenske ingenjören och FN-anställd John Ellbergs liv och leverne men också de förhållanden han möter i de u-länder där han skall verka. Romanen är uppbyggd på ett ganska typiskt Arnesson-manér med många kapitel, mycket dialog och en ambitiöst gjord miljöteckning och romanen känns i stort sett mycket autentisk och äkta.

Ellberg är nyskild och även om skilsmässan sker i största samförstånd funderar och grubblar han mycket på sin skilsmässa och över sin situation och det är först efter skilsmässan som han börjar arbeta i olika u-länder som specialist i "jord, berg och vatten".

Romanen utspelar sig inte enbart i utlandet utan även till en betydande del i Sverige och han för nu på allvar in "sitt" Almeboda i sina romaner. Huvudpersonen är sedan generationer förankrad i bygden genom sina förfäder men han har själv aldrig bott där. Han kommer där till insikt om en del existencialistiska frågeställningar som legat latent och grott, och att få upp ögonen för sitt förflutna, att känna ett samband bakåt, att känna sig som "en länk i en lång kedja" innebär att oron och ångesten inför framtiden kan mildras.

Det mottagande som jag hittills har noterat inskränker sig till Btj:s sambindningsrecension, lokalpressen samt Göteborgspostens recension och det är positiva omdömen som är i majoritet. Bl a menar Bengt Forsberg i sambindningslistan att "Avsnitten om borrhingsarbetena med deras svårigheter och misslyckande verkar helt övertygande. Teknikern John är lyhörd inför livets okända dimensioner och samtal om mystiska upplevelser förs, både på svensk och utländsk mark... Skildringen är reell och åskådlig" ⁶⁰⁾ och GP anser att "Djupa vatten är en bok man sträckläser!" ⁶¹⁾ Men det finns även en recensent som inte är helt nöjd, nämligen Charlotte Lilja som står för den andra recensionen i sambindningslistan tycker att boken innehåller två komponenter: "Johan Ellbergs känslomässiga kyla och u-landsproblem. Men trots bokens 284 sidor lyckas författaren inte fördjupa sig i något, utan det hela blir ytligt och ganska ointressant med alltför mycket av triviallitteratur över sig ..." ⁶²⁾

Hittills har det inte kommit någon kritik vare sig på de engelska och franska glosor som förekommer i dialogen eller på kvinnskildringen och de erotiska avsnitten, vilka ibland ter sig en aning osannolika. Kronobergaren anser boken i stället vara "en varm kärleksroman" ⁶³⁾ så tydligen kan man ha olika uppfattningar även om detta.

THRILLER

Operation kvasten 1975

Evertz Arnesson blandar i denna thrillerdebut verklighet och fiction på ett högst remarkabelt sätt som gör det svårt att inte ryckas med i intrigen och i den till synes helt otroliga historien. Det handlar om ett vapen som lätt skulle kunna gjort Nazi-tyskland till segraren i andra världskriget men som (turligtvis) inte kom att användas i någon större utsträckning. Den icke helt obekante diamanthandlaren, Evertz Arnesson, har huvudrollen i denna thriller.

Det är möjligt att boken blev en viss försäljningsmässig framgång, originalupplagan låg på 8.502 exemplar, men någon större succé bland tidningskritikerna tycks den inte ha gjort även om det förekom undantag. Många kritiker tyckte inte om att det i dialogen fanns både engelska och tyska glosor, fraser och uttryck medan däremot Smålandsposten å sin sida menade att "de engelska glosorna visar sig så småningom ha sin logiska plats i intrigen." ⁶⁴⁾ En annan stilistisk finess som inte heller föll i god jord var ord av typen "grymlingar, ondingar, boveriet, tankeriet" och på tal om stil tyckte Sydsvenska dagbladet att boken är "föga minnesvärd ... berättar efter sämsta förmåga ... mer än påfrestande att Arnesson är blint förälskad i sin egen putslustiga jargong han riktigt skakar av skratt när han ex får kalla mustascher för snorbromsar." ⁶⁵⁾ Någon bedömare menade dock att Arnessons thrillerdebut lovade gott och att genren passade för honom.

I vissa recensioner uppmärksammar man att boken innehåller en del allvarliga och seriösa inslag som exempelvis skildringarna av krigets offer, kapprustningen som tar sig allt otroligare proportioner och som får boken att inte bara roa utan också väcka eftertanke. ⁶⁶⁾

Jag skrev i ingressen att det var en till synes helt otrolig historia om ett vapen som endast kan tillverkas i författarhjärnor men verkligheten kan ibland vara hemskare än dikten, vad är vapnet om inte en nära släkting till neutronbomben som förvisso inte längre tillhör det otroliga utan snarare är högst trolig inom en snar framtid.

DEL III

Annotationer	sid 26
Upplageuppgifter + Antal utlån vid biblioteken 1975	sid 30
Källförteckning.....	sid 31
Förteckning över Evertz Arnessons romaner, uppsatser och noveller	sid 33
Noter	sid 34

ANNOTATIONERUtkom
1960Arnesson, Evertz
Kapellänen / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1960

Som titeln antyder handlar romanen om en präst, Johannes Calvus, 1210. Vi får följa honom från barndagen och fram genom livet. Åtta år gammal blir han spådd att han alltid kommer att svika dem som vill honom väl och detta leder bl a till en del trohetskonflikter längre fram som håller en psykologisk spänning uppe. En rad medeltida miljöer, bl a Växjö, Lund och Stockholm gör att det blir något av en pikareskroman och alltsammans är kryddat med en mängd kulturhistoriskt gods som gör att romanen känns "dokumentär".

1961

Arnesson, Evertz
Sigmund härskaren / Evertz Arnesson.
Originalupplaga 1961

Denna roman handlar om Sigmund, som var kapellänen Calvus fosterfar och de upplevelser och äventyr som han var med om i sin "ungdom" då han 1190 ca medföljde några handelsskepp i Österled. Genom diverse förvecklingar förvirrar sig Sigmund och råkar i fångenskap i Amisus men lyckas efter något år fly. Det boken sedan tar upp är hur Sigmund skaffar sig tillnamnet "Härskaren" genom att rädda en stad "Kuma" från mongolerna, får den att blomstra med hjälp av en vän och att så småningom bli vald till "Herre" i staden. Livet visar nu bara positiva sidor men upplösningen av berättelsen blir kanske inte riktigt så angenäm för Sigmund eller invånarna i staden. Vi får i boken stifta bekantskap med många fjärran länder och kulturer.

1963

Arnesson, Evertz
Gjallarhornet / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1963

Mycket kort uttryckt innehåller den här romanen en berättelse om "tre samfädra småländska bondsöners äventyr med en vikingahär". Bröderna Edmund, Audur och Vige ansluter sig till en flotta som samlats till Brännö och som seglar till Paris och deltar i belägringen där år 886. Upphovet till bondsönerns medverkan i detta äventyr är en anklagelse mot en av bröderna för stöld av templets kostbara gudahorn. Många upplevelser väntar dem och boken rymmer både tragiska och humoristiska inslag. Allt detta är skildrat på ett språk som ofta är uttrycksfullt och kärnfullt men som ibland kräver att man tar en titt i den avslutande ordlistan.

Utkom Arnesson, Evertz
 1966 Firmafesten / Evertz Arnesson
 Originalupplaga 1966

Handlingen tilldrar sig i en grossistfirma i Stockholm. En ung, framåtsträvande försäljare har, trots ett trassligt förflutet, lyckats vända på sin tillvaro och ser framtiden an med tillförsikt. Han, en man av folket tvivlar dock på att han passar ihop med den kvinna av börd som han blivit engagerad i. Firmamiljön är fint träffad.

1967 Arnesson, Evertz
 Fogden / Evertz Arnesson
 Originalupplaga 1967

En ung man, Eisten Skotte, får sitt föräldrahem nerbränt. Föräldrarna innebränns då en kraftig bom spärrar dörren. Ansvar för detta dåd har en fogde vid namn Didrik, som begår det ena övergreppet efter det andra mot bondebefolkningen. Eisten vill hämnas och frågan om han skall lyckas med detta är bokens huvudtema. En bok som tar parti för småfolket och där hämndbegäret sätts in i ett psykologiskt sammanhang som ger ytterligare dimensioner på begreppet hämnd. Tidpunkten är slutet av 1200-talet och berättelsen börjar i Småland för att sedan utspelas i Stockholmstrakten.

1968 Arnesson, Evertz
 Svärdet och narrkåpan / Evertz Arnesson
 Originalupplaga 1968

Detta är en bok full med äventyr men även med seriösa inslag. I början av 1300-talet splittrades landet av inbördes stridigheter mellan Magnus Ladulås tre sönder, Birger, Erik och Valdemar. När denna berättelse börjar har hertigarna Erik och Valdemar slutit förbund med den norske kungen för att med hans hjälp störta Birger från Sveriges tron. Bokens huvudperson, Palne Sigurdsson, är skytt i hertigarnas armé och det är ur hans perspektiv vi får uppleva de dramatiska episoderna. Hertigarna intrigerar och lyckas med att under en uppsluppen fest vid Håtuna fånga Birger och hans män och vid bokens slut har alltså hertigarna tagit hem spelet. Miljön, såväl den inre som yttre, är skildrad med stor sakkunskap.

Utkom
1970 Arnesson, Evertz
Bak hängbjörkens slöja / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1970

Svenskamerikanen Henrik Bellman återvänder till sin barndomsstad, Växjö, i slutet av 60-talet. Han minns sin barndom, minnesbilderna tränger sig på och lyckliga barndomsupplevelser blandas med djupt tragiska. Hur fattigdom och arbetslöshet kan förändra och förnedra människorna beskrivs på ett djupt mänskligt och trovärdigt sätt. Den fattiga kvinnans omsorger och slit för sin familj får i boken en djup pregnans.

1972 Arnesson, Evertz
Tre gästabud / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1972

En köpman, Frejvid Godebroder med familj, står i centrum i denna berättelse. Under rusets inverkan vid ett gästabud påstår han sig sitta inne med kunskaper om hur kung Birgers son Magnus lyckades slippa igenom vaktstyrkan vid Håtuna när kungen själv fängslades. Frejvid kastas i fängelse för sitt påstående och hans son Inge försöker bevisa att fadern inte är skyldig till några oegentligheter vid Håtuna. Inge får uppleva hur smärtsamt och komplext livet kan vara när vännerna sviker och när han som knekt tvingas uppleva hur rättslöst de höga herrarna många gånger behandlade sina fattiga undersåtar. Boken ansluter till den närmast föregående historiska romanen på så sätt att vi nu får en fortsättning på de inrikespolitiska förvecklingarna och Nyköpings gästabud skildras med stor finess.

1973 Arnesson, Evertz
Skall ske, sergeant / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1973

Den svenska beredskapssoldaten får i denna roman en välförtjänt hyllning. Många händelser under beredskapen beskrivs väldigt dramatiskt och initierat men även vardagens tristess finns också med. Vi får tillsammans med signalisten Gösta Belke bli uppleva stämningarna på den svenska sidan av sundet när Tyskland den 9 april 1940 invaderar Danmark och man befarar att nu är vår tur också kommen att bli indragen i kriget. Ofta gör författaren utblickar mot den militära och politiska utvecklingen i Europa, vilket försätter läsaren i den rätta atmosfären och samtidigt ger romanen en dokumentär prägel.

Utkom
1974 Arnesson, Evertz
Andra bataljon / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1974

Inkallade, stamanställda, meniga och befäl skildras både i tjänst och under permissioner. Det hela utspelar sig i april och maj 1941, en i och för sig kort period, men genom genom tillbakablickar ges en fyllig och trovärdig bild av soldaternas situation. Arnesson skissar de många olika människoöden som en bataljon kan innehålla och han tar även upp de civila konsekvenser som en besvärlig beredskapsperiod kan föra med sig.

1975 Arnesson, Evertz
Operation Kvasten / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1975

Denna thriller handlar om jakten på en försvunnen uppfinnare som har utvecklat ett dödsbringande vapen. Man förmodar att uppfinnaren, som arbetade för nazisterna under världskriget och hamnade på ett sinnessjukhus efter sammanbrottet, nu skall fullfärdiga sitt vapen, kanske i Sverige, för att sedan sälja det till mindre nogräknade stater. Huvudpersonen, Evertz Arnesson, löser till slut gåtan med den försvunne uppfinnaren på ett skarpsynt sätt.

1976 Arnesson, Evertz
Likt stjärnor i fall / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1976

Arbetarfamiljen Karl och Ada Bergström med barnen Bengt, Oskar, Lisbeth och Sven har Arnesson ställt i centrum i denna roman. Barnen drömmer om en ljusare framtid och vi får följa dem i deras strävan att förverkliga sina drömmar. Ett antal anekdoter, ofta humoristiska, finns också insprängda i handlingen.

1977 Arnesson, Evertz
Djupa vatten / Evertz Arnesson
Originalupplaga 1977

Vi får ta del av den svenske FN-anställda John Ellbergs situation efter en avslutad skilsmässa. Han arbetar som FN-expert i olika länder men är ofta hemma i Sverige, där han försöker bringa klarhet i sitt liv. Förhållandena och arbetsinsatserna utomlands beskrivs väldigt ambitiöst och trovärdigt, liksom Ellbergs sökande efter livsinnehåll i Sverige.

UPPLAGEUPPGIFTERFörfattare Evertz Arnessons utgivning på Tidens förlag

<u>Utgivn år</u>	<u>Roman</u>	<u>Original- upplaga</u>	<u>Bokklubbs- upplaga</u>	<u>Utgivn år bokklubb</u>
1960	Kapellanen	4.950	14.400	1965
1961	Sigmund härskaren	4.855	-----	
1963	Gjallarhornet	4.330	-----	
1966	Firmafesten	2.750	19.674	1968
1967	Fogden	4.974	14.774	1969
1968	Svärdet och narrkåpan	4.190	9.700	1971
1970	Bak hängbjörkens slöja	4.900	5.268	1975
1972	Tre gästabud	5.000		
1973	Skall ske, sergeant	23.000	-----	
1974	Andra bataljon	15.600	-----	
1975	Operation kvasten	8.502	-----	

Författare Evertz Arnessons utgivning på förlaget Plus

1976	Likt stjärnor i fall	6.000	
1977	Djupa vatten	5.000	

Pocketutgåvor av historiska romaner

1976	Kapellanen	5.000
1976	Sigmund härskaren	5.000
1976	Gjallarhornet	5.000
1976	Fogden	5.000

Uppgift om Evertz Arnessons utlån vid våra bibliotek 1975

Sveriges författarfonds siffra gällande Evertz Arnesson var 1975 33.626 ex medan man för att komma med på den av fonden uppgjorda listan kräver ca 50.000 ex.

KALLFÖRTECKNING: Material som direkt eller indirekt format uppsatsen.1. Romaner och recensioner:

- 1960 Kapellanen. Arbt-60-11-12, DalaD-60-09-23, Växjöbl-60-09-05, UNT-60-09-02, Nya Werm-60-09-14, DN-60-09-20, SDS-60-09-05, Folket-60-09-30, GefleD-60-10-15, KB-60-09-01 *
- 1961 Sigmund härskaren. SVD-61-11-13, ST-61-08-24, V-viksT-61-10-21, SDS-61-11-07, DN-61-11-23, GT-61-11-07.
- 1963 Gjallarhornet. SDS-63-09-22, SVD-63-11-06, ST-63-10-26, DN-63-09-25, Bar-63-09-06, Småla-63-12-28, VestmLT-63-09-02, ÖstersP-63-09-11, KB-63-08-29.
- 1966 Fjrmfesten. SDS-66-10-03, AB-66-11-14, SVD-66-12-05, DN-66-12-21.
- 1967 Fogden. SVD-67-09-08, DN-67-09-18, SDS-68-01-03, KB-67-11-03.
- 1968 Svärdet och narrkåpan. SVD-68-09-15, SDS-68-11-25, AB-69-02-25, DN-68-11-15, DalaD-68-10-02, KB-68-09-30.
- 1970 Bak hängbjörkens slöja. DN-70-10-30, AB-71-04-27, SVD-70-10-15, GP-70-10-14, Arbt-70-11-13.
- 1973 Tre gästabud. SDS-72-09-14, Arbb1-72-09-25, Sva11st-72-09-14, DN-72-12-03.
- 1973 Skall ske, sergeant. NSD-73-09-25, AB-73-10-12, Arbt-73-10-07, Arbb1-73-10-29, Bar-73-12-18, HP-73-10-23, DN-73-11-02, NerA-73-11-24, GP-73-12-10, KB-73-09-18.
- 1974 Andra bataljon. Bar-74-09-12, Arbb1-74-10-04, Arbt-74-10-31, GP-74-11-30, Folket-74-12-07, KB-74-09-30.
- 1975 Operation kvasten. DN-75-11-03, SDS-75-11-03, Arbt-7512-14, KB-75-10-02, Smp-75-09-18 **
- 1976 Likt stjärnor i fall. GP-77-01-17, Arbt-76-11-04, SVD-77-02-20, KB-76-11-13, Bibliotekstjänsts sambindningsrecension i häfte nr: 17, 1976, Smp-76-12-04.
- 1977 Djupa vatten. KB-77-11-23, KB-77-12-15, Bibliotekstjänsts sambindningsrecension i häfte nr: 20, 1977.

* Kronobergaren

** Smålandsposten

2. Uppsats

Arnesson, E.: Att flytta från storstaden till landet. Ingår i Älmebodaboken, 1973, s. 10-13.

3. Tidningsintervjuer med och tidningsartiklar om Evertz Arnesson

- Kronobergaren 60-09-01. "Växjöroman om hjälte bland trälar" av Agne Staav.
- Växjöbladet 60-09-05. "F.d. Växjöbo debuterar som författare med historisk roman" av sign. A.
- Smålandsposten 60-05-05. "F.d. Växjöbo debuterar i höst med historisk roman" osign. artikel.
- Kronobergaren 67-11-03. "... och så här arbetar jag". Referat av en intervju som sign. Duke gjort med EA i Nacka-Saltsjöbads tidn.
- Smålandsposten 72-09-02. "Evertz Arnesson hittade sitt drömslott i Älmeboda. Nu vill jag leva och skriva!"
- Växjöbladet 72-10-04. "Känd författare valde Älmeboda. Människorna här är underbara" av Per-Evert Tingberger.
- Barometern 74-09-12. "Smålandsförfattare: Börjar alltid med slutet" av Axel Andersson.
- Smålandsposten 74-02-16. "Årets smålänning - Evertz Arnesson", osign art.
- Kronobergaren 76-11-13. "Evertz Arnesson. Din bok gav far glädje in i döden" av Inge Ekbrant.
- Smålandsposten 76-11-13. "Evertz Arnesson. Man skall förvalta sitt pund" av Erik Lindgren.

4. Radioprogram

- Småländskt Varjehanda. Söndagen 74-02-17. Evertz väljs till Årets smålänning och intervjuas av Stig Tornehed.
- Författaren i Älmeboda, 1974. Stig Tornehed samtalar med Evertz Arnesson.

5. Litteraturlexikon

Litteraturlexikon : svensk litteratur under 100 år : 1500 författare : 500 litteraturtermer / (red) Bo Engman, Lilian Månsson. - Stockholm, 1974. - 280 s.

- Svenskt författarlexikon. - Stockholm
 D. 4 : 1956-1960. - 1963. - 563 s. : ill.
 D. 5 : 1961-1965. - 1967. - 534 s. : ill.
 D. 6 : 1966-1970. - 1973. - 707 s. : ill.

FÖRTECKNING ÖVER EVERTZ ARNESSONS ROMANER, UPPSATSER OCH NOVELLER

1. Romaner

Kapellanen, 1960
 Sigmund härskaren, 1961
 Gjallarhornet, 1963
 Firmafesten, 1966
 Fogden, 1967
 Svärdet och narrkåpan, 1968
 Bak hängbjörkens slöja, 1970
 Tre gästbud, 1972
 Skall ske, sergeant, 1973
 Andra bataljon, 1974
 Operation kvasten, 1975
 Likt stjärnor i fall, 1976
 Djupa vatten, 1977

2. Uppsatser och noveller

Arnesson, E.: Att flytta från storsten till landet.
 Ingår i: Älmebodaboken, 1973, s. 10 - 13.

Arnesson, E.: Dansklägret i Sofielund 1943-45.
 Ingår i: Älmebodaboken, 1974, s. 38 - 43.

Arnesson, E.: Objuden gäst.
 Ingår i: Miljö och människa i Småland, 1975, s. 42 - 64.

Arnesson, E.: En smedfamilj i Älmeboda 1975,
 Ingår i: Älmebodaboken, 1975, s. 100 - 105.

Arnesson, E.: Gammal Bondeadel.
 Ingår i: Älmebodaboken, 1976, s. 43 - 48.

Arnesson, E.: I Kalmar stad.
 Ingår i: "Allenast lite mat i kroppen..." Om hunger och törst i Småland,
 1977, s. 7 - 11.

3. Lyrisk

Arnesson, E.: Bokslutet
 Ingår i: Älmebodaboken, 1974, s. 89.

NOTER

1. Nya Wermlands-Tidningen, 1960-09-14. "Guds fred i stugan" av sign Errel.
2. Svenskt författarlexikon. - Stockholm.
D. 4 : 1956-1960. - 1963. s. 28.
Litteraturlexikon: svensk litteratur under 100 år: 1500 författare:
500 litteraturtermer / (red.) Bo Engman, Lilian Månsson. - Stockholm,
1974. s. 27.
3. 1917 års Födelsebok för Växjö landsförsamling och dess Dopbok för år 1917.
4. Radioprogram, 1974. "Författaren i Älmeboda" av Stig Tornehed.
5. Arnesson, E.: Evertz Arnesson. - (Svensk Bokhandel, 1972, nr 25-26, s. 702).
6. Se not 5.
7. Arnesson, E.: Bak hängbjörkens slöja. - 3, uppl. - Stockholm, 1975, s. 172.
8. Arnesson, E.: Skall ske, sergeant. - Stockholm, 1973, s. 190f
9. Barometern 1974-09-12. "Smålandsförfattare: Börjar alltid med slutet" av Axel Andersson.
10. Arnesson, E.: Skall ske, sergeant, a. a. s. 9 .
11. Svenskt författarlexikon 1956-1960. Stockholm, 1963. s. 28.
12. Arnesson, E.: Att flytta från storstaden till landet, s. 11. Ingår i Älmebodaboken, 1973.
13. Smålandsposten, 1976-11-13. "Evertz Arnesson: Man skall förvalta sitt pund" av Erik Lindgren.
14. Arnesson, E.: Att flytta från storstaden till landet, a. a. s. 10.
15. Ibid s. 11.
16. Arnesson, E.: Bokslutet, s. 89. Ingår i Älmebodaboken, 1974.
17. Kronobergaren, 1967-11-03. "Ock så här arbetar jag ..." Referat av intervju som Nacka-Saltsjöbads tidning gjort med Evertz Arnesson.
18. Kronobergaren, 1976-11-13. "Evertz Arnesson: Din bok gav far glädje in i döden" av Inge Ekbrant.
19. Barometern, 1974-09-12. a. a.
20. Smålandsposten, 1976-11-13. a. a.

21. Radioprogram, Småländskt varjehanda, 1974-02-17. Evertz Arnesson har valts till "Årets smålänning" och intervjuas av Stig Tornehed.
22. Radioprogram, "Författaren i Älmeboda". a. a.
23. Svenska Dagbladet, 1968-09-15. "Skrammel av svärd och rustning" av Alf Åberg.
24. Nya Wermlands-Tidningen, 1960-09-14. a. a.
25. Dala-Demokraten, 1960-09-23. "Två debutromaner" av sign. M.J-n.
26. Aftonbladet, 1960-10-15. "Mager föda" av Petter Bergman.
27. Växjöbladet, 1960-09-05. "F.d. Växjöbo debuterar som författare med historisk roman" av sign. A.
28. Dagens Nyheter, 1960-09-20. "Karriär hos Birger Jarl" av Rune Johansson.
29. Uppsala Nya Tidning, 1960-09-02. "Kapellanen bra debut" av Tore Frängsmyr.
30. Arnesson, E.: Evertz Arnesson. a. a. s. 702.
31. Barometern, 1974-09-12. a. a.
32. Arnesson, E.: Svärdet och narrkåpan. - Stockholm, 1971 s. 175.
33. Arnesson, E.: Fogden. - Stockholm, 1976, s. 13.
34. Arnesson, E.: Svärdet och narrkåpan. a. a. s. 176.
35. Göteborgsposten, 1973-12-10. "Han var en soldat någonstans i Sverige" av Sven Strömberg.
36. Barometern, 1974-09-12. a. a.
37. Arnesson, E.: Skall ske, sergeant, a. a. s. 53.
38. Folket, 1974-12-07. "Antivåld som slutvinjett i roman från beredskapen" av Joel Ljungqvist.
39. Arnesson, E.: Andra bataljon. - Stockholm, 1974. s. 296.
40. Göteborgsposten, 1970. "Växjö har fått sin Fogelström" av Carl Johan Holzhausen.
41. Arnesson, E.: Bak hängbjörkens slöja. a. a. s. 282f.
42. Dagens Nyheter, 1970-10-30. "Fattigdom i Växjö" av Rune Johansson.
43. Arnessons, E.: Bak hängbjörkens slöja, a. a. s. 77f.
44. Ibid. s. 128.
45. Ibid. s. 189.

46. Ibid. s. 217.
47. Ibid. s. 247.
48. Ibid. s. 197.
49. Ibid. s. 61.
50. Arnesson, E.: Likt stjärnor i fall. - Stockholm, 1976. s. 8.
51. Svenska Dagbladet, 1977-02-20. "Familj i Småland" av Ingrid Schöier.
52. Arbetet, 1976-11-04. "Ett fall till fattigsverige" av Sven Kiellander.
53. Bibliotekstjänsts sambindningsrecension. Häfte 17, 1976.
54. Ibid.
55. Göteborgsposten, 1977-01-17. "Växjöliv" av Sven Strömberg.
56. Arbetet, 1976-11-04. a. a.
57. Arnesson, E.: Likt stjärnor i fall. a. a. s. 72.
58. Ibid. s. 317.
59. Aftonbladet, 1966-11-14. "Vanliga litterära vardagligheter" av Petter Bergman.
60. Bibliotekstjänsts sambindningsrecension. Häfte 20, 1977.
61. Kronobergaren, 1977-12-15. "Arnesson lovordas". Artikel om Sven Strömbergs recension av Djupa vatten i Göteborgsposten.
62. Se not 60.
63. Kronobergaren, 1977-11-23. "Evertz Arnesson i fin form: Ger prov på sin berättartalang" av Agne Staav.
64. Smålandsposten, 1975-09-18. "Ingen dålig thriller av Arnesson" av Arne Öhrman.
65. Sydsvenska Dagbladet, 1975-11-03. "Bokbiten" av Lennart Sörensen.
66. Kronobergaren, 1975-10-02. "Arnessons thriller: Doktor Mabuse på Transjö bruk" av Inge Ekbrant.

Lönblom, D.: Evertz Arnesson - författare : barndomsdrömmen som blev verklighet. - Borås, 1978. - 36 bl. - (Specialarbete / Bibliotekshögskolan ; vt 1978, 17)

I denna uppsats presenteras författaren Evertz Arnesson. Efter den inledande författarbiografin beskrivs och i någon mån analyseras hans viktigaste romanproduktion under följande tre huvudavdelningar: historiska romaner, beredskapsromaner och Växjöromaner. För varje roman ges dessutom en kortfattad innehållsbeskrivning ordnad kronologiskt efter utgivningsår. Tidningsrecensioner och tidningsintervjuer med författaren har varit till stor hjälp i uppsatsarbetet och allt material som använts finns noterat i en källförteckning. Upplagesiffror och utlåningsfrekvens på våra bibliotek ger också uppsatsen information om. Specialarbetet avslutas med en tablå över författarens olika romaner, uppsatser och noveller.

YL

Lönblom, Dan (1949)

Evertz Arnesson - författare : barndomsdrömmen som blev verklighet / Dan Lönblom. - Borås, 1978. - 36 bl. - (Specialarbete / Bibliotekshögskolan ; vt 1978, 17)

Gcz Arnesson, Evertz
[Lz Arnesson, Evertz]
B:s t





BADA – BORÅS AKADEMISKA DIGITALA ARKIV

Detta är ett inskannat och digitaliserat specialarbete från BHS (Bibliotekshögskolan) vid Högskolan i Borås. Specialarbeten skrevs som examensarbete på bibliotekarieutbildningen mellan åren 1974 och 1996.

Bibliotek & läranderesurser (BLR) vid Högskolan i Borås har utfört digitaliseringen och har använt de exemplar som funnits i bibliotekets samlingar i befintligt skick.

De digitaliserade specialarbetena är publicerade i Borås Akademiska Digitala Arkiv (BADA), som är högskolans system för digital publicering. <http://bada.hb.se>

Upphovsrätten tillhör författarna.

Publiceringsår i BADA: 2012



HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION